

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 30.9.2010
KOM(2010) 516 lõplik

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

LIFE+-määruse rakendamise vahekokkuvõte

SEK(2010) 1120

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

LIFE+-määruse rakendamise vahekokkuvõte

1. SISSEJUHATUS

1992. aastal käivitatud LIFE-programm on üks peamisi ELi keskkonnapoliitika rahastamisvahendeid ja selle kaudu on eraldatud 2,2 miljardit eurot 3115 keskkonnakaitseprojekti rahastamiseks. Viimane keskkonna rahastamisvahend (LIFE+) võeti vastu määrusega (EÜ) nr 614/2007¹ (edaspidi „määrus”).

Määruse eesmärk on aidata kaasa ELi keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide rakendamisele, ajakohastamisele ja arendamisele ning soodustada sel viisil säästvat arengut (artikli 1 lõige 2). Teiseks soovitakse edendada keskkonnavalast teabevahetust ja teabe levitamist kogu ELis.

Määrust kohaldatakse aastatel 2007–2013 ning selle juurde kuulub 2,14 miljardi euro suurune rahastamispakett. Euroopa Parlament on kiitnud heaks lisaeraldise, millega suurendatakse eelarvet 2,17 miljardi euroni. LIFE+-programmi raames on võimalik rakendada kolme tüüpi meetmeid:

- **Meetmetoetused:** traditsiooniline LIFE-programm, 78 % eelarvest;
- **Tegevustoetused vabäühendustele:** endine vabäühenduste programm, 3 % eelarvest;
- **Riigihankelepingud** teenuste osutamiseks, 19 % eelarvest.

Vastavalt määruse artikli 15 lõikele 2 peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja LIFE+-komiteele vahekokkuvõtte hiljemalt 30. septembriks 2010. Samuti peab komisjon andma aru, milliseid samme on astunud, et tagada vastastikune täiendavus ELi muude rahastamisvahenditega (määruse artikkel 9).

Käesoleva vahekokkuvõtte koostamiseks tellis komisjon välishinnangu² (edaspidi „hinnang”), mis avaldati juunis 2010.

Kuna määrus jõustus 2007. aasta juunis, oli esimene projektikonkurss võimalik välja kuulutada oktoobris 2007 ning projektid käivitati 2009. aasta jaanuaris. Seepärast on teave tulemuste kohta piiratud. Hinnangus esitatud tulemusi tuleks käsitada indikatiivsetena, mis tuleb lähiaastatel kinnitada.

2. TULEMUSED JA SENINE KOGEMUS

Aruandlusperioodil on LIFE+-programm olnud kasulik vahend kuuendas keskkonnavalases tegevusprogrammis sätestatud eesmärkide saavutamiseks³. Järgmistes punktides analüüsitakse meetmete rakendamise tulemusi.

---

¹ ELT L 149, 9.6.2007.

² <http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/evaluation/index.htm#mte2010>

³ Üksikasjalikuma teabe saamiseks vaata komisjoni talituste töödokumenti.

2.1. Lihtsustamine

LIFE+-programmiga viidi peaaegu kõik keskkonna peadirektoraadi keskkonnakulutused⁴ ühe rahastamisvahendi alla. Samuti ühendati kaks erinevat meetet – riigihanked ja toetused – ühes määruses; selle eesmärk oli suurendada paindlikkust kahe meetme vahel valimisel sõltuvalt määruse II lisas sätestatud poliitikaeesmärkidest.

Peamine kasu, mida meetmete ühendamisest saadi, on võimalus **paremini strateegiliselt planeerida**. Hinnangus tõdetakse, et meetmetoetuste ning poliitika arendamise ja ajakohastamise vahelist sünergiat on püütud suurendada, kuid samas märgitakse, et arenguruumi on veelgi. See on tingitud asjaolust, et projekti tulemused saadakse 3–5 aasta pärast, mistõttu meetmetoetused sobivad pigem poliitika rakendamise kui arendamise toetamiseks.

Siiski on kindlaks tehtud ka mõned puudused, eelkõige seoses programmiga *Forest Focus*. Kuigi kõnealust programmi rahastatakse endiselt LIFE+-programmis, põhines see varem kesksel kaudsel vahendite haldamisel ning riigiasutustele anti osa finantstoetusest ilma võistleva hankemenetluseta. Enam see nii ei ole. Seoses LIFE+-programmi selle nõrga kohaga soovitatakse hinnangus nõu pidada liikmesriikidega.

Hinnangus käsitleti ka seda, milline mõju on **määruse artikli 1 lõikel 2**, mille kohaselt peavad kõik rahastatud meetmed kasu tooma liikmesriikidele. Osutatud sätte range tõlgendamine ei võimalda rahastada projekte väljaspool ELi, millega võiks luua kompromissivõimalusi. Meetmetoetustega seoses vähendatakse võimalusi rahastada projekte, milles käsitletakse ELi piire ületavaid keskkonnaprobleeme. Vabäühendustega seoses pärsitakse nende rahvusvahelist tööd, näiteks võimalusi suurendada liikmete suutlikkust. Riigihangete puhul takistatakse teavituskampaaniate läbiviimist väljaspool ELi, nt rahvusvaheliste ürituste korraldamist.

2.2. Meetmetoetused

Meetmetoetustega jätkatakse programmi LIFE III, kuid määrusega viidi sisse mitmeid muudatusi: lisati bioloogilise mitmekesisuse valdkond LIFE-programmi loodust käsitlevasse osasse ning laiendati keskkonda käsitleva osa reguleerimisala kooskõlas kuuenda keskkonnaprogrammi eesmärkidega. Kolmandaid maid käsitlev osa jäeti välja ning selle meetmed viidi muude vahendite alla. Keskkonnaküsimuste paremaks tutvustamiseks lisati uus teavet ja teabevahetust käsitlev osa.

LIFE+ osad

Loodus ja bioloogiline mitmekesisus: projektid, millega aidatakse kaasa linnudirektiivi ja loodusedirektiivi rakendamisele ning komisjoni teatises (bioloogilise mitmekesisuse hävimise peatamise kohta aastaks 2010) esitatud eesmärkide saavutamisele.

Keskkonnapoliitika ja juhtimistava: ELi keskkonnaeesmärkidega seotud innovaatilised projektid ja näidisprojektid.

Teave ja teabevahetus: teabevahetuse ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad ELi

⁴ LIFE, linnade säästev areng ja vabäühenduste programmid, programm *Forest Focus* ning keskkonna peadirektoraadi õigusliku aluseta eelarveread.

Kaasrahastamise määr on 50 % abikõlblikest kuludest, kuid esmatahtsaid elupaikasid või -liike käsitlevate projektide puhul, mis kuuluvad loodust käsitleva programmiosa alla, võib kaasrahastamise määr olla kuni 75 %.

Aruandlusperioodil rahastati 547 projekti. Loodust ja bioloogilist mitmekesisust käsitleva osa raames rahastatud projektid moodustavad ligikaudu 51 % meetmetoetuste eelarvest ning seega on täidetud nõue, mille kohaselt tuleb vähemalt 50 % meetmetoetuste eelarvest eraldada looduse ja bioloogilise mitmekesisuse projektidele.

Endiselt on kõige olulisemal kohal LIFE-programmi traditsioonilised osad (LIFE Loodus ja LIFE Keskkond) ning kahe uue osa projektide puhul on algus olnud tagasihoidlik. See on mõistetav, sest võimalikud taotlejad peavad tutvuma uute valikumenetluste, eeskirjade ja nõuetega. Projektikonkurss mõjutas ka finantskriisi. Erasisikutest taotlejatel ja vabähihendustel oli kaasfinantseerijaid keerulisem leida ning mitmel juhul loobusid eraettevõtjad toetuse andmisest. Kriisi ületamise meetmetega kehtestatud eelarvepiirangute tõttu täheldati sama probleemi ka avaliku sektori taotlejate puhul.

Seoses iga liikmesriigi kohta rahastatud projektidega, kehtestati määrusega indikatiivsed **riiklikud eraldised**, et tagada projektide proportsionaalne jaotus kogu ELis. Riiklikud eraldised on parandanud projektide geograafilist jaotust, kuid mitte oluliselt. Rohkem toetust saavad LIFE+ vahenditest endiselt Itaalia, Hispaania ja Saksamaa. Uute liikmesriikide projektid on saanud üldiselt vähem toetust. Välisuuringu käigus tehti kindlaks selle mitmed olulised põhjused: näiteks taotlejate aktiivne toetamine riigiasutuste kaudu ja juurdepääs muudele samaväärsetele vahenditele.

Hinnangus märgitakse, et riiklike eraldiste kasutamine võib tähendada seda, et valituks osutuvad halvema kvaliteediga projektid ning see vähendaks programmi tõhusust lisandväärtuse loomisel ELi jaoks.

Lisandväärtus ELi jaoks

Hinnangus jõutakse järeldusele, et LIFE+ on jätkuvalt asjakohane, kuna see on ainus ELi finantsvahend, mis on ette nähtud konkreetselt keskkonnavaldkonna rahastamiseks. Hinnangu kohaselt vajatakse programmi üha rohkem, kui võtta arvesse seda, et ELi ei ole saavutanud bioloogilise mitmekesisusega seotud eesmärgi ning et on vaja edendada looduskapitali ja keskkonnasõbralikku majandust ning nendesse investeerida.

Programmist saadakse lisandväärtust, sest sellega parandatakse ELi keskkonnameetmete rakendamist riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil ning lihtsustatakse teabevahetust kogu ELis. Uute teemade ja osade lisamine on veelgi suurendanud programmi olulisust ning võimalusi luua lisandväärtust ELi jaoks. Nii kasusaajad kui ka liikmesriigid on arvamusel, et programmi tuleks jätkata, kuna see on ELi keskkonnapoliitika rakendamiseks väga oluline. Kõik sidusrühmad on LIFE+-programmi laialdaselt heaks kiitnud.

Hinnangus järeldatakse, et kehtivad valiku-, haldus- ja seiresüsteemid on tõhusad ja tulemuslikud ning sobivad hästi ELi lisandväärtuse loomiseks.

Määruse kohaselt on **looduse ja bioloogilise mitmekesisuse** jaoks saadav lisandväärtus ELi õigusaktide rakendamine ise. Hinnangus osutatakse, et LIFE+ on tõhus vahend loodust ja

bioloogilist mitmekesisust käsitlevate ELi eesmärkide saavutamiseks. Paljud taotlejad peavad seda peamiseks rahastamisvahendiks, mille abil edendada ja rakendada looduskaitsemeetmeid kogu ELis, sest kui muude programmide puhul on looduskaitse teisejärguline, siis LIFE+ puhul on see peamine eesmärk. LIFE+-projektid loovad soodsa pinnase keskkonnameetmete paremaks rakendamiseks liikmesriikides.

Programmist on abi majandamiskavade vastuvõtmisel, väärtuslike elupaikade ja ohustatud liikide taastamisel ning Natura 2000 võrgustiku arendamisel. Samuti luuakse selle abil koostööplatvorme, millega suurendatakse partnerlust ning lihtsustatakse seega parimate tavade vahetamist sidusrühmade ja otsustajate vahel. Bioloogilist mitmekesisust käsitlevast osast võib kujuneda peamine vahend, mille kaudu hakatakse rahastama bioloogilise mitmekesisuse tegevuskava rakendamist, keskendudes kaitsele üldisemalt. Invasiivsete võõrliikide tõrjumine, keskkonnasõbraliku infrastruktuuri arendamine ning põllumajanduse osatähtsus bioloogilise mitmekesisuse kaitsele on need valdkonnad, mida on bioloogilist mitmekesisust käsitlevate projektidega siiani kõige rohkem edendatud. Selle programmiosa kõiki võimalusi ei ole aga veel ära kasutatud: arvukatest taotlustest hoolimata on välja valitud üksnes 24 rahastamiskõlblikku projekti, kuid samas on bioloogilise mitmekesisuse kaitset käsitlevate projektide osakaal tõusnud 13 %-lt 2007. aastal 38 %-le 2009. aastal. Asjaolu, et selle valdkonna projektide osakaal on väike, on tingitud osaliselt kõnealuse programmiosa karmidest nõuetest. Samuti on bioloogilise mitmekesisuse valdkond võrreldes looduskaitsega laiem ja vähem konsolideeritud, mistõttu nõuab selle osa tutvustamine rohkem tööd.

Hinnangu kohaselt tuleks suurendada paindlikkust ja teha tõhusamat tööd selleks, et kaasata rohkem bioloogilise mitmekesisuse kaitsega tegelevaid organisatsioone. Hinnangus soovitatakse, et järgmiseks programmiperioodiks tuleks bioloogilist mitmekesisust käsitlevad nõuded kooskõlastada looduskaitsemeetmeid käsitlevate nõuetega ning tõsta kaasrahastamise määra, et suurendada taotluste arvu ja kvaliteeti.

LIFE+ **keskkonnapoliitika ja juhtimistava** osa kaudu on võimalik rahastada valdkondi, mis ei ole muude valdkondade (müra, õhk, kemikaalid, strateegilised lähenemisviisid) jaoks ettenähtud vahenditega kaetud. Lisandväärtus on seotud projekti teostamisviisi ülekandmise võimalustega, mis parandab ELi meetmete rakendamist. See laiem mõju hinnati valikumenetluse käigus ELi lisandväärtuse hindamisel keskmiseks või suureks.

Kõigist kõnealuse programmiosa kaudu rahastatud projektidest olid 71 % seotud jäätmete ja loodusressursside, kliimamuutuse ja veega. Kuid on näha, et aastate 2008 ja 2009 projektikonkurssidel suurenes uusi teemasid käsitlevate taotluste ja väljavalitud projektide arv.

Keskkonnapoliitikat ja juhtimistava käsitleva osaga nähakse ette positiivne stiimul säästvamale tootmisele üleminekuks ning aidatakse teadusuuringute alusel välja töötada suuremahulisi kaubanduslikke rakendusi. Nimetatud programmiosa on tõhus vahend, millega aidatakse tähtsamatel sektoritel saavutada konkurentsieelis, milleks võetakse kasutusele ressursitõhusamad ja keskkonnasõbralikumad tootmisprotsessid. Mitmed parimad võimalikud tehnikad (BAT) ja nimetatud tehnikaid käsitlevad viitedokumendid (BREF) on välja töötatud LIFE-programmi kaasrahastusega.

Lisaks toetatakse oluliselt ökoinnovatsiooni nii era- kui ka avalikus sektoris: üha rohkem projekte (ligikaudu kaks kolmandikku) käsitlevad innovaatilisi juhtimis- ja ettevõtlusmeetodeid.

Samuti on see tõhus vahend parimate tavade vahetamiseks ja õppe edendamiseks vanade ja uute liikmesriikide vahel, sest kõnealune osa on riikidevahelisteks projektideks väga hea platvorm, kus ettevõtjatel on võimalik kohtuda ja kogemusi vahetada.

Siiski ei ole määrusega lahendatud üht programmi järelhindamise käigus kindlaks tehtud peamist probleemi: kõnealuses programmiosas ei keskenduta piisavalt kindlal strateegilisel viisil keskkonnapoliitika prioriteetidele. Määruse II lisa sätetega ei võimaldata seada väga konkreetseid prioriteete, mis võib takistada laiemat kui üksikprojekti mõju saavutamist ning hinnata tulemusi teemade tasandil.

Hinnangus soovitatakse iga teema puhul seada konkreetsemad prioriteedid ning nendele keskenduda. Järgmiseks programmiperioodiks soovitatakse määrata igaks aastaks eelisvaldkonnad või keskenduda sellistele ELi poliitikaeesmärkidele, mille saavutamine on programmi raames tõenäolisem ning millega tagatakse suurim kasu.

Seoses **LIFE+-programmi teavet ja teabevahetust käsitleva osaga** on hinnangus osutatud, et teabevahetuse ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate rahastamine on riigi ja kohalikul tasandil väga keeruline. Nimetatud programmiosaga antakse ainulaadne võimalus see probleem lahendada ning keskkonnateemasid laialdaselt tutvustada. Siiani on aga rahastamiseks välja valitud üksnes 38 projekti. 2007. aasta projektikonkursil lükati tagasi märkimisväärne hulk projekte, mis ei olnud piisavalt ambitsioonikad või millel puudusid selged keskkonnaeesmärgid. Juhiseid taotlejatele muudeti, et esitada rohkem näiteid, millist tüüpi projektid kõnealuse programmiosa alla sobivad. Selle tulemusena projektide üldine kvaliteet paranes, kuid võrreldes teiste osadega on tulemused endiselt halvemad. Lisaks hõlmavad rahastatud projektid palju erinevaid teemasid, projektid on suunatud väga erinevatele ringkondadele ning projektides keskendutakse kohalikele ja piirkondlikele probleemidele, mis vähendab projektide lisandväärtust ELi jaoks. Mõne projekti mõju ELi tasandil on siiski suurem.

Hinnangus soovitatakse kõnealune programmiosa täpsemalt määratleda, et anda taotlejatele paremad juhised ning parandada taotluste kvaliteeti. Järgmiseks programmiperioodiks soovitatakse tõsta kaasrahastamise määra, et laiendada kampaaniaid ning suurendada taotluste arvu.

Vastastikune täiendavus

LIFE+ raames ei tohiks rahastada meetmeid, mida on võimalik toetada muudest ELi vahenditest (määruse artikkel 9). See range kohustus eeldaks selge piiri tõmbamist LIFE+ ja muude vahendite vahel. Hinnangus tõdetakse, et vastastikuse täiendavuse tagamiseks on tehtud jõupingutusi. Näiteks nõutakse taotlusvormis teavet selliste projekti meetmete kohta, mida on võimalik rahastada muude toetusprogrammide raames. Taotlejad peavad selgitama, miks nimetatud meetmeid ei saa nende arvates rahastada muudest ELi vahenditest ning kinnitama, et ettepanekus esitatud meetmeid ei rahastata praegu ega tulevikus mis tahes muudest ELi vahenditest.

Muudest ELi vahenditest rahastada lubatud projektide kindlakstegemist koordineerib komisjon. Konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi kaudu ning keskkonnapoliitikat ja juhtimistava käsitleva LIFE+ osa kaudu esitatud taotluste käsitlemiseks töötati välja menetlus, et määrata teatavate meetmete jaoks kõige sobivam vahend. Muud meetmed hõlmavad kokkulepet, mille kohaselt liikmesriigid annavad võimalikele taotlejatele täiendavaid juhiseid.

Komisjoni eesmärk on vältida topeltrahastamist, kuid samas on komisjon vastastikuse täiendavuse suhtes paindlikum ning annab lisapunkte projektidele, mille puhul on näha sünergiaid muude vahenditega või milles on esitatud terviklik lähenemisviis eri vahendite kasutamiseks. Muude programmidega sünergia loomine ja suurendamine on aga raskem, kui programmid on detsentraliseeritud ja nende juhtimine on jagatud riigi, piirkonna või kohalike ametiasutuste vahel. Lisaks kipuvad taotlejad üldiselt valima sellise vahendi, millest nad teavad rohkem.

Teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi, LIFE+ keskkonda käsitleva osa, konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi, struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi vahelise sünergia suurendamiseks on vaja teha rohkem jõupingutusi, et aidata jõuda innovaatilistest ideedest, arendus-, katse- ja näidisprojektidest turustamise ja laialdase levitamiseni.

Hinnangus soovitatakse konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi ökoinnovatsiooni osa ning LIFE+-programmi keskkonna ja juhtimistava osa järgmiseks programmiperioodiks ühendada, et luua ühine ökoinnovatsiooni rahastamisvahend. Selle aluseks on keskkonna peadirektoraadi ülesanne jälgida tehnoloogiarakenduste turulejõudmist, anda vajaduse korral Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutuse kaudu nõu ja jälgida, et LIFE+ ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm oleksid omavahel tihedalt seotud.

Hinnangus rõhutatakse tervikliku lähenemisviisi rakendamisel tekkinud probleeme seoses finantsvahendite kasutamise ja keskkonnavajaduste rahuldamiseks. Hiljutised uuringud Natura 2000 rahastamise kohta näitavad, et ELi eri vahendite kaudu eraldatavate summade kasutamist Natura 2000 võrgustikuga seotud finantsvajaduste rahuldamiseks on võimalik veelgi parandada. LIFE+-programmi raames saaks eraldatud summasid paremini kasutada, kui vastastikusse täiendavusse hakataks positiivselt suhtuma ning edendataks ELi eri vahendite kompleksset kasutamist.

Hinnangus anti esialgne hinnang, millist mõju on avaldanud LIFE-programmi kolmandaid maid käsitleva osa lõpetamine. Vaja on teha täiendavat analüüsi, kuid hinnangus tõdetakse, et LIFE-programmi kolmandaid maid käsitlev osa oli lihtne ja paindlik ning et alternatiivsete vahendite raames ei hakata alati toetama sellist tüüpi taotlejaid või projekte, mida rahastati eelmiste LIFE-programmide raames. Alternatiivsetest vahenditest antakse toetust ühe osana palju suuremast arengukavast, mistõttu rõhuasetus kandub keskkonnanägemiselt mujale ning rahastamisel võib tekkida temaatilisi ja geograafilisi lahknevusi. Teisest küljest järeldati keskkonda ning loodusvarade, sealhulgas energiaressursside säästvat majandamist käsitleva teemaprogrammi 2009. aasta välishindamise tulemusena, et nimetatud programmi abil on võimalik rakendada ELi keskkonnapoliitikat ülemaailmsel tasandil.

2.3. Vabaihendustele antavad tegevustoetused

Kõnealuste toetustega soovitatakse toetada üleeuroopalistele keskkonnaküsimustele keskendunud vabaihendusi, et tasakaalustada sidusrühmade osalemist ELi poliitikas. Hinnangus kinnitati, et see meede on jätkuvalt oluline.

2007. aastal valiti välja 30, 2008. aastal 33 ja 2009. aastal 32 vabaihendust. Väljavalitud vabaihenduste suurus, tegevusvaldkonnad ja geograafiline katvus on väga erinev. Enamik vabaihendusi, kellele raha eraldati, asub Brüsselis või selle lähedal, kuna nad osalevad

aktiivselt poliitikas ja vajavad juurdepääsu ELi institutsioonidele. Siiski on nendega seotud võrgustike kaudu esindatud liikmesorganisatsioonid kõikidest ELi riikidest ja kaugemalt.

Hinnangus on näidatud, et kõik kuuenda keskkonnaalase raamprogrammi prioriteedid on kaetud ning tasakaal poliitika väljatöötamise, rakendamise ja suutlikkuse suurendamise vahel on hea. Samuti järeldati hinnangus, et väljavalitud vabaihendused annavad ELi poliitikasse vajaliku panuse. Mõned menetluste ja haldusega seotud küsimused vajavad lahendamist; näiteks iga-aastased otsused projektide väljavalimise kohta tehakse nii hilja, et lepingutele on võimalik alla kirjutada alles mitu kuud pärast rahastamisaasta algust.

Hinnangus soovitatakse muuta valikumenetluse ajalist raamistikku või võtta kasutusele mitmeaastased partnerluse raamlepingud, et lahendada likviidsusega seotud probleeme ja suurendada kulutõhusust. Määruse 12. põhjenduse kohaselt peaksid abikõlblikud vabaihendused tegutsema *vähemalt kolmes Euroopa riigis*. Järgmiseks programmiperioodiks soovitatakse riikide arvu suurendada, et poliitika kujundamisel oleks võimalik kasutada kogemusi, mis on saadud tööst võrgustike raames ja kohapeal.

2.4. Poliitika väljatöötamise ja rakendamise toetamine

Komisjon kasutab uuringute ja hindamiste läbiviimiseks, koosolekute, töörühmade ja seminaride korraldamiseks ning arvutisüsteemide (nt LIFE-programmi veebisait või Natura 2000 teabesüsteem) väljatöötamiseks ja hooldamiseks avalikke hankeid. Neid kasutatakse ka komisjoni abistamiseks sellises teavitamise, avaldamise ja levitamisega seotud tegevuses, mis on komisjoni eesmärkides kesksel kohal.

Hinnangus on osutatud, et avalikud hanked põhinevad kindlatel menetlustel. Need menetlused tagavad, et rahastamine on komisjoni tööprogrammis esitatud prioriteetidega asjakohaselt seotud ning et meetmetega toetatakse otseselt ELi keskkonnapoliitika rakendamist. Samuti tõdetakse hinnangus, et nimetatud teenustega seotud hanked on komisjonile väga olulised.

Hinnangus soovitatakse parandada tagasisidemehhanisme välistöövõtjate osutatud teenuste kvaliteedi hindamiseks ja innustada sõlmima lepinguid mitmeks aastaks.

3. TULEVIKUPLAANID

3.1. Meetmed järelejäänud rahastamisperioodiks

Komisjon on võtnud arvesse konsultantide koostatud aruandes esitatud soovitusi ning astub vajalikke samme kõige pakilisemate küsimuste lahendamiseks. Mitmeid olulisi soovitusi (nt riiklikud eraldised ja kaasrahastamise määr) ei saa järgida määrust muutmata, kuid neid võetakse arvesse tulevaste vahendite kavandamisel. Siin esitatud meetmeid on võimalik rakendada kehtiva raamistiku alusel.

Komisjon on:

- korraldanud pärast iga konkursikutse väljakuulutamist võimalikele taotlejatele seminare, et suurendada taotluste arvu ja kvaliteeti;
- muutnud oluliselt juhiseid meetmetoetuste taotlejatele 2010. aastal; uued juhised sisaldavad rohkem näiteid ja paindlikke lähenemisviise, muu hulgas selleks, et saada

suuremat kaasrahastamise määra määruse sätete piires. Keskkonnapoliitikat ja juhtimistava käsitleva LIFE+ osa iga teema jaoks on koostatud indikatiivne eelisvaldkondade loetelu, milles kajastatakse 2010. aasta tööprogrammis esitatud poliitikaprioriteete. Nimetatud muudatuste eesmärk on edendada muu hulgas neid LIFE+ osi, mis ei ole olnud nii edukad;

- lühendanud valikumenetlust kahjustamata selle kvaliteeti;
- parandanud mehhanisme, mille kaudu viiakse süstemaatilisemalt läbi järelkontrollkülastusi projektide jätkusuutlikkuse hindamiseks;
- suurendanud jõupingutusi selleks, et toetada riiklikke kontaktpunkte ja neid liikmesriike, kus programm ei ole olnud nii edukas. 2010. aastal korraldas komisjon kahepäevase koolituse, et tõhustada liikmesriikide osa projektide valimisel, juhtimisel ja järelmeetmetes. Lisaks on komisjon välja töötanud suunised, mida riiklikud kontaktpunktid saavad teavituskampaaniate korraldamisel kasutada.

Edaspidi komisjon:

- jätkab jõupingutusi tegevustoetuste paremaks sidumiseks poliitika väljatöötamise ja rakendamiseks;
- tõhustab ja parandab teabe levitamist ning astub jõulisemaid samme, et äratada uut tüüpi taotlejate huvi eelkõige bioloogilist mitmekesisust ning keskkonnapoliitikat ja juhtimistava käsitlevate osade temaatika vastu. Selleks koostatakse spetsiaalselt kavandatud teemabrošüürid, milles näidatakse, kuidas LIFE+-projektides käsitletakse keskkonnaküsimusi; korraldab kogemuste vahetamiseks ja projektitulemuste levitamiseks teemakonverentse; lisab LIFE'i veebisaidile teavet ja parandab selle kvaliteeti;
- innustab võrgustike laiendamist, korraldab selleks muu hulgas piirkondlikke ja kogu ELi hõlmavaid projektikoosolekuid. Võrgustike loomine on muutunud projektide puhul kohustuslikuks. LIFE+-projektide jaoks on loodud aruteluforum;
- uurib, kuidas oleks võimalik välja töötada samasugused tulemusnäitajad nagu konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammi puhul;
- uurib, millised on uued võimalused suurendada sünergiat kõnealuste ja muude vahendite vahel ning parandada nende vastastikust täiendavust. On võimalik, et võetakse vastu muude programmidega ühised eeskirjad. Uuritakse võimalusi, kuidas parandada teabevahetust komisjoni erinevate talituste ja pädevate asutuste vahel ning töötada välja suunised;
- uurib seoses vabaihenduste rahastamise programmiga, kuidas paremini keskenduda iga-aastastele prioriteetidele ning millised on välishindamise kasutamise ja mitmeaastaste raampartnerluste loomise võimalused. Samuti vaatab komisjon läbi näitajad, mille alusel kontrollitakse vabaihenduste tegevust, ning hindab eelkõige seda, kui tõhusalt on praeguse süsteemi abil võimalik parandada keskkonnajuhtimist sidusrühmade suurema kaasamise abil poliitikaaruteludesse ja meetmete rakendamisse.

3.2. LIFE+ tulevik

Määruse artikli 15 lõike 3 kohaselt esitab komisjon vajaduse korral ettepaneku spetsiaalselt keskkonnavaldkonna rahastamiseks ettenähtud rahastamisvahendi edasiseks arendamiseks alates 2014. aastast. Komisjon viib juba läbi uuringuid, et analüüsida võimalusi praeguste ja tekkivate keskkonnaprobleemide tõhusaks lahendamiseks.

Praeguses etapis on vahehindamise esimene ja peamine järeldus see, et konkreetselt keskkonnale suunatud vahend ehk LIFE on asjakohane ja vajalik, kuna see annab lisandväärtust ELi jaoks keskkonnapoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel. Kuid selleks, et teha kindlaks keskkonnavaldkonna rahastamisvajadused ja peamised takistused nende rahastamisel, on vaja teha rohkem tööd selleks, et määratleda alternatiivsed võimalused keskkonnakulutuste katmiseks järgmisel programmiperioodil

Hinnangus rõhutati, et Natura2000 ja bioloogilise mitmekesisuse projektide rahastamiseks on vaja ette näha sobiv raamistik. Euroopa Ülemkogu on kindlalt toetanud nõukogu 15. märtsi 2010. aasta järeldustes esitatud bioloogilist mitmekesisust käsitlevat pikaajalist, 2050. aastasse ulatuvat strateegilist kava ning 2020. aasta eesmärgi saavutamist. Nüüd, kui võrgustik on loodud, tuleks varasemast rohkem keskenduda aktiivsele kaitsesele ja taastamisele, mis tähendab võrgustiku nii avalikust kui ka erasektorist pärit haldajate jaoks oluliselt suuremaid kulutusi. ELi uue bioloogilist mitmekesisust käsitleva strateegilise kava elluviimiseks tuleb samas arvestada täiendavate investeeringute vajadust.

Iga tulevase vahendi loomisel tuleb kaaluda, kas praeguse keskkonnapoliitikat ja juhtimistavasid käsitleva LIFE+ osa raames tuleks vahendeid rohkem koondada, näiteks iga aasta eelisvaldkondadele või ELi poliitika prioriteetidele, et suurendada selle lisandväärtust. Tuleks uurida, milliseid rakendusmehhanisme oleks lisaks tegevustoetustele võimalik kehtestada, et määratleda kõige tõhusam ELi sekkumisviis ettevõtlus- ja avaliku sektori vajaduste rahuldamiseks. Hinnangus soovitud kohaselt võiksid muud mehhanismid olla otseinvesteeringud, investeeringute rahastamine erasektori vahendite toetamiseks, laenu tagatised, omakapital ning toetuste ja muude finantsvahendite kombineerimine. Komisjon hindab ka seda, kui otstarbekas on jätta alles kaks eraldi vahendit (nt konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm ja keskkonnapoliitikat ja juhtimistavasid käsitlev LIFE+ osa) keskkonnavaldkonna uuenduslike ideede rahastamiseks ning kas muude erivahendite (nt vahend kliimaprobleemide lahendamiseks) loomine võib olla vajalik.

ELi keskkonnaalaste vabaühenduste rahastamine tuleks läbi vaadata, et edendada jõulisemalt nende osa ELi keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel ja keskkonnapoliitika kujundamiseks vajaliku teadmiste baasi loomisel, ning selleks, et toetada uusi tulijaid ja võrgustikke.

Hinnangus esitatud järelduste põhjal käsitletakse ka keskkonnapoliitika rahvusvahelist mõõdet. Viiakse läbi täiendav analüüs selleks, et suurendada selliste vahendite tõhusust ja mõju, mida on võimalik kasutada rahvusvahelises keskkonnapoliitikas, ning selle tulemusena tehakse ettepanek kõige sobivama vahendi kasutuselevõtuks.

Komisjon alustab septembris 2010 määruse läbivaatamise võimaluste mõju hindamist. See põhineb uuringutel, milles käsitletakse keskkonnaküsimuste osakaalu suurendamist ELi toetusvahendites, ja LIFE-programmi hindamistel, ning selles võetakse arvesse ka muude ELi vahendite kasutamise hindamise tulemusi.

Mõjuhindangus käsitletakse põhiküsimust: milline oleks kõige parem viis keskkonnavaldkonna rahastamiseks. Eesmärk on teha kindlaks sellised rahastamist vajavad keskkonnateemad, mille puhul oleks kõige tõhusam anda toetust ELi erivahendist, ning teemad, mille rahastamiseks võivad paremini sobida muud vahendid kui LIFE. Mõju hindamise tulemusena loodab komisjon saada piisavalt teavet selleks, et määrata kindlaks, milline rahastamisviis on keskkonnavaldkonnas kõige sobivam (vahend, rõhuasetus, kohaldamisala, vahendite eraldamine eelarvest), et saada võimalikult suurt lisandväärtust ELi jaoks.

Mõju hindamise tulemused tehakse kättesaadavaks 2011. aasta kolmandaks kvartaliks ning vajaduse korral teeb komisjon nende alusel ettepaneku keskkonna uue rahastamisvahendi loomiseks.